

Nacionaliniai standartai nusikaltimų aukoms

Nacionaliniai standartai nusikaltimų aukoms

Ižanga

Šiame informaciniame leidinyje pateikiama informacija apie standartus, kurie bus taikytini jums susiduriant su baudžiamosios teisenos ar vaikų bylų nagrinėjimo sistemomis.

Jei tapote nusikaltimo auka, jums gali tekti turėti reikalų su įvairiomis organizacijomis bei asmenimis, dirbančiais Škotijos baudžiamosios teisenos ar vaikų bylų nagrinėjimo sistemose. Kai kurios iš šių organizacijų ar kai kurie iš asmenų teiks jums paslaugas tiesiogiai, pavyzdžiui, teiks informaciją ar paramą, o su kitais palaikysite ryšius dėl to, kad dalyvausite bylų nagrinėjant teisme.

Šiame leidinyje minimos įstaigos, su kuriomis jums gali tekti susidurti. Kiekviena iš jų turi skirtingų pareigų, veikia skirtingais baudžiamosios teisenos ar vaikų bylų nagrinėjimo procesų etapais. Jei jos negalės jums padėti tiesiogiai, jos stengsis nurodyti asmenį, galėsiantį tai padaryti.

Standartai grindžiami principu, pagal kurį su jumis visada turi būti elgiamasi oriai ir pagarbiai, nepaisant jūsų lyties, šeimyninės padėties, rasės, etninės kilmės, seksualinės orientacijos, neįgalumo ar religijos. Standartai skirti užtikrinti, kad jūs kaip nusikaltimo auka gautumėte informacijos, praktinės bei psichologinės pagalbos ir galėtumėte aktyviau dalyvauti baudžiamosios teisenos sistemoje.

Galimybė gauti informacijos

Bet kuri organizacija, teikianti jums informaciją apie baudžiamosios teisenos ar vaikų bylų nagrinėjimo sistemas, turėtų laikytis žemiau išvardytų standartų. Tai galėtų būti informacija apie bendro pobūdžio procedūras, jūsų vaidmenį tokiose procedūrose ir apie tai, kada jums reikia dalyvauti susitikimuose ar atvykti į teismą. Tai taip pat galėtų būti informacija, susijusi su bylos eiga ir baigtimi teisme arba su nusikaltėlio paleidimu iš įkalinimo vietos, jei jūs dalyvaujate Pranešimo aukoms sistemoje.

- **Vykstant procesui jūs turite turėti galimybę atitinkamose vietose ankstyvoje stadijoje gauti atitinkamos informacijos.** Ši informacija, be kita ko, turėtų apimti informaciją apie procedūras, jūsų vaidmenį jose (jei toks yra), pranešimus apie eigą (pateikiant bet kokio uždelsimo priežastis) ir baudžiamojo proceso rezultatai ir, jei įmanoma, jūs galite gauti daugiau informacijos ir pagalbos.
- **Jūs turėtumėte turėti galimybę suvokti jums pateikiamą informaciją.** Kalba turi būti lengvai suprantama, o su informacija turi būti suteikta galimybė susipažinti alternatyviomis kalbomis arba formatais, jei tai yra būtina.
- **Jums turi būti pranešta, į ką kreiptis tuo atveju, jei jūs pageidaujate aptarti jums pateiktą informaciją.** Informaciją teikiantys asmenys turėtų gebėti paaiškinti jums tai, ko nesuprantate. Jei informacija susijusi su jau priimtu sprendimu, šie asmenys turi jums pasakyti viską, ką gali, apie tai, kodėl buvo priimtas būtent toks sprendimas.

Nacionaliniai standartai nusikaltimų aukoms

Paramos teikimas

Įvykus nusikaltimui, jums gali reikėti paramos. Tokią paramą gali teikti savanoriškumo pagrindu veikianti organizacija (pavyzdžiui, Škotijos Paramos aukoms organizacija) arba baudžiamosios teisenos įstaiga. Gaudami paramą:

- **Turėtumėte visada gebėti aptarti savo poreikius ir jums turi būti suteikta visapusiška konsultacija dėl jums įtakos turinčių sprendimų.** Organizacija turėtų aiškiai apibūdinti savo teikiamų paslaugų pobūdį ir sutarti dėl to, kokių veiksmų imsis jūsų atveju. Jei siūlomi veiksmai ar teikiamos paslaugos jums nėra priimtini ar jei pageidaujate nutraukti bendravimą su atitinkama tarnyba, jūsų pageidavimų turėtų būti paisoma.
- **Turite būti patenkinti jums teikiamų paslaugų kokybe.** Jums turi būti suteikta galimybė pareikšti atsiliepinimus organizacijai apie jums teikiamas paslaugas.
- **Visais atvejais paslaugos turi būti teikiamos konfidencialiai.** Informaciją apie jus saugo duomenų apsaugos įstatymai¹ ir ji neturi būti atskleidžiama tretiesiems asmenims, nebent jūs išreikštumėte sutikimą dėl tokio atskleidimo; to reikalauja įstatymai; vadovaujamesi privalomais moralės sumetimais; arba atskleidimas turėtų įtakos nusikaltimo prevencijai ar išaiškinimui.

¹ 1998 m. Duomenų apsaugos įstatymas nustato asmens teises, susijusias su duomenų apie asmenį saugojimu ir tvarkymu.

Dalyvavimas

Jūsų dalyvavimas baudžiamajame procese dažniausiai susijęs su jūsų, kaip liudytojo, dalyvavimu. Apie tai, kas jums nutiko, kas buvo nusikaltimo darymo metu ir po jo, taip pat apie nusikaltimo jums sukeltas pasekmes su jumis norės pasikalbėti tam tikri žmonės.

- **Su jumis susisiekę asmenys turėtų aiškiai prisistatyti, kas jie yra, paaiškinti, kodėl jie su jumis susisiekia ir ko iš jūsų tikimasi.** Iki bylos nagrinėjimo teisme su jumis gali susisiekti Vaikų bylų referentas, prokuroras arba kaltinamojo advokatas (arba jų vardu veikiantis asmuo). Jie gali pageidauti užduoti jums tam tikrų klausimų apie nusikaltimą. Pirmiausia jie turėtų su jumis susisiekti telefonu arba laišku.
- **Jei tai įmanoma, susitikimai turi būti rengiami jums tinkamu laiku.** Jei pasiūlytas laikas jums netinka, galite siūlyti kitą laiką. Tačiau jei jūs šaukiamas į teismą liudyti, privalėsite atvykti prokuroro ar Vaikų bylų referento laiške nurodytą dieną ir laiką.
- **Jei esate liudytoju vaiko byloje ar kitokiu „ypač pažeidžiamu“ liudytoju, jums gali būti suteikta galimybė gauti paramą teisme, kad galėtumėte kiek įmanoma geriau paliudyti.** Prokuroras ar Vaikų bylų referentas gali prašyti teismo svarstyti klausimą dėl leidimo jums duoti parodymus, naudojant „specialiąsias priemones“, pavyzdžiui, ekraną ar tiesioginę televizijos transliaciją, arba kad jums padėtų lydintis asmuo. Kaltinamojo advokatas taip pat gali prašyti taikyti panašias priemones gynybos liudytojams.

Nacionaliniai standartai nusikaltimų aukoms

Bendra informacija

Jei nesate patenkinti įstaigų, su kuriomis susisiekiote, suteiktomis paslaugomis, svarbu, kad apie tai joms praneštumėte. Jei klausimas negali būti išspręstas, jums turėtų būti pasiūlyta informacija apie atitinkamą skundų pateikimo tvarką, kad galėtumėte savo skundus pareikšti formaliai. Į jūsų skundą turi būti rimtai atsižvelgta, ir jis turi būti išnagrinėtas veiksmingai, jūs turėtumėte turėti galimybę skųstis nebijodami vėlesnio persekiojimo.

Šioje lentelėje abėcėlės tvarka išvardijami asmenys ar organizacijos, su kuriomis jums gali tekti susidurti, jei tapote nusikaltimo auka, bei paaiškinama, kodėl jums gali tekti susidurti su šiais asmenimis ar organizacijomis.

Kas?	Kodėl?
<p>Vaikų bylų referentas</p> <p><i>Children's Reporter</i></p>	<p>Referentas atsakingas už vaiko ar jaunuolio, kuriam gali būti būtina taikyti privalomas priežiūros priemones, nukreipimą į vaikų bylas nagrinėjančią instituciją.</p> <p>Referentas, prieš formaliai pranešdamas jums kaip liudytojui apie bylos nagrinėjimo dieną ir laiką teisme, gali su jumis susisiekti, norėdamas užduoti klausimų dėl jūsų parodymų. Jei jaunuolis pripažįsta padaręs nusikaltimą, jūs galite, jei tai yra tinkama, ir jei sutinkate, būti pakviestas dalyvauti sutaikinimo arba teisingumo atkūrimo programose. Tai gali padėti jaunajam pažeidėjui suprasti savo elgesio įtaką aukoms. Referentas pirmiausia atsižvelgia į vaiko gerovę.</p>
<p>Kaltinamojo gynėjas</p> <p><i>Defence Lawyer</i></p>	<p>Kaltinamojo gynėjas (kartais vadinamas kaltinamojo atstovu) veikia kaltinamojo vardu. Jis/ji gali susisiekti su jumis dar iki pradėdant bylą nagrinėti teisme ar paprašyti, kad asmuo, dar vadinamas atstovu pirminėje apklausoje, tai padarytų jo vardu. Jums gali būti užduoti klausimai apie nusikaltimą, siekiant sužinoti jūsų parodymus (šis procesas vadinamas pirmine apklausa). Kaltinamojo gynėjas gali paprašyti, kad tai jo vardu padarytų atstovas pirminėje apklausoje. Pirminė apklausa – tai įprasta ir svarbi baudžiamosios teisenos proceso dalis, padedanti kaltinamojo gynėjui įvertinti parodymus (prokuroras taip pat gali pageidauti užduoti jums klausimų apie nusikaltimą – žr. žemiau pateiktą informaciją). Kaltinamojo advokatas ar jo atstovas visada turėtų su jumis susisiekti iš anksto ir pasiūlyti jums tinkamą vietą ir laiką susitikti. Kaltinamojo gynėjas taip pat gali užduoti klausimų nagrinėjant bylą teisme, jei ji perduodama teismui. Kaltinamojo gynėjas privalo vadovautis Teisininkų draugijos parengtu Škotijos elgesio kodeksu baudžiamosiose bylose.</p>

Nacionaliniai standartai nusikaltimų aukoms

Kas?	Kodėl?
<p>Škotijos nuteistųjų lygtinio atleidimo nuo bausmės prieš terminą komisija</p> <p><i>Parole Board for Scotland</i></p>	<p>Komisija sprendžia, kada nusikaltimą padaręs asmuo, nuteistas laisvės atėmimo bausme ketveriems ar daugiau metų, bus paleistas. Lygtinio paleidimo diena nustatoma įstatymo, ir ji priklauso nuo bausmės trukmės. Komisija turi būti įsitikinusi, kad nusikaltimą padaręs asmuo nekelia grėsmės visuomenei. Lygtinai paleidžiamiesiems nuteistiesiems nustatomos su jų lygtiniu paleidimu susijusios sąlygos – tai sprendžia Komisija. Jūs galite turėti galimybę sužinoti (pagal Pranešimo aukoms sistemą) apie nuteistojo lygtinio paleidimo dieną ir pateikti Komisijai rašytinius pareiškimus, kuriuose išreiškiama jūsų nuomonė dėl nuteistojo paleidimo.</p>
<p>Policija</p> <p><i>Police</i></p>	<p>Policija atsakinga už nusikaltimo tyrimą ir pranešimą apie jį prokurorui. Policija gali jums suteikti informacijos apie bylos eigą ankstyvoje stadijoje dar iki tol, kol prokuroras nusprendžia, ar traukti asmenį baudžiamojon atsakomybėn. Tiriant bylą policijai gali prireikti jums užduoti daugiau klausimų.</p>
<p>Prokuroras</p> <p><i>Procurator Fiscal (PF)</i></p> <p>(žr. žemiau apie Informaciją aukoms ir Patarimų tarnybą)</p>	<p>Prokuroras sprendžia, ar patraukti kaltinamąjį baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimą ir kokius kaltinimus pareikšti. Prokuroras taip pat renka kitus įrodymus. Jis gali su jumis susisiekti (tiesiogiai arba per pirminės apklausos pareigūną), kad užduotų klausimų apie bylą. Tai padeda prokurorui įvertinti įrodymus. Prokuroras atstovauja kaip kaltintojas bylą nagrinėjant teisme (išskyrus bylas Aukščiausiajame Teisme, kurio nagrinėjamosiose bylose kaltinimą palaiko Karalienės vardu veikiantis kaltintojas)</p>
<p>Škotijos teismų tarnyba</p> <p><i>Scottish Court Service (SCS)</i></p>	<p>Škotijos teismų tarnyba privalo rūpintis tinkamu jūsų aptarnavimu jums atvykstant į teismą. Teismo personalas praneša apie jūsų atvykimą į teismą, nukreipia jus į atitinkamą laukiamąjį ir palydi jus iki teismo posėdžių salės, kai ateina laikas jums duoti parodymus. Šie asmenys taip pat gali teikti informaciją apie teismo procedūrą.</p>

Kas?	Kodėl?
<p>Škotijos kalėjimų tarnyba</p> <p><i>Scottish Prison Service (SPS)</i></p>	<p>Škotijos kalėjimų tarnyba gali pagal Aukų informavimo sistemą teikti aukoms (ar jų šeimoms) tam tikros informacijos apie nuteistąjį. Tai, ar bus taikomos minėtos sistemos sąlygos, priklauso nuo nusikaltimo pobūdžio, be to, jos taikomos tik nuteistiesiems, nuteistiems ketverių metų ar didesne laisvės atėmimo bausme. Informacija apima pranešimą apie nuteistojo paleidimo dieną; mirtį (jei ji ištinka kalėjime); perkėlimą į kalėjimą, esantį už Škotijos ribų; pabėgimą; taip pat galimybę paleisti nuteistąjį laikinai arba lygtinai (žr. Škotijos nuteistųjų lygtinio atleidimo nuo bausmės prieš terminą komisijos aprašymą pirmiau)</p>
<p>Šerifas ar teisėjas (ir taikos teisėjas)</p> <p><i>Sheriff ar Judge (ir Justice of the Peace)</i></p>	<p>Šerifas ar teisėjas sprendžia, ar kaltinamasis yra kaltas ar ne, nebent yra prisiekusiųjų, kuriems esant, dėl kaltinamojo kaltės sprendžia būtent jie. Šerifas ar teisėjas taip pat sprendžia, kokią bausmę skirti. Jis turi užtikrinti, kad su jumis nebus elgiamasi nesąžiningai ar neteisingai jūsų apklausos teisme metu. Apylinkės teisme teisėjas vadinamas taikos teisėju, ir jame prisiekusiųjų nėra.</p>
<p>Socialinis darbas</p> <p><i>Social Work</i></p>	<p>Baudžiamosios teisenos socialinio darbo organizacija teikia paslaugas nusikaltusiems asmenims. Tačiau ji taip pat gali prisidėti prie paslaugų teikimo nusikaltimų aukoms ir liudytojams ar tokių paslaugų vystymo.</p>
<p>Informacijos ir patarimų aukoms tarnyba</p> <p><i>Victim Information and Advice (VIA)</i></p>	<p>Tarnyba teikia tam tikroms aukoms, liudytojams ir artimiausiems giminaičiams informaciją apie bylos eigą. Tarnybos personalas dirba prokuratūrai ir imasi bylų nuo tada, kai apie nusikaltimą prokurorui praneša policija.</p>
<p>Paramos organizacijos</p>	
<p>Škotijos paramos aukoms organizacija (toliau - VSS)</p> <p><i>Victim Support Scotland (VSS)</i></p>	<p>VSS teikia informaciją ir paramą aukoms ir kitiems asmenims, kuriems nusikaltimas galėjo turėti įtakos. Kai jūs pranešite apie nusikaltimą policijai, ši perduos jūsų duomenis VSS, nebent jūs to nepageidausite. Tada VSS atstovas susisieks su jumis, ketindamas išsiaiškinti, ar jūs pageidaujate, kad jums būtų suteikta parama ir jums būtų patarta.</p>

Nacionaliniai standartai nusikaltimų aukoms

Kas?	Kodėl?
Liudytojų tarnyba <i>The Witness Service</i>	Liudytojų tarnyba teikia praktinio pobūdžio paramą ir informaciją teisme dalyvaujantiems liudytojams. Tai apima atvykimus į teismo posėdžių salę iki bylos nagrinėjimo teisme, taip pat informaciją apie priemones teismo pastate ir teismo procedūrą.
Kitos paramos organizacijos	Kitos organizacijos taip pat pataria ir teikia paramą. Tai gali būti paramos aukoms organizacijos, besispecializuojančios paramos teikimo tam tikrų rūšių nusikaltimų aukoms srityje. Tai taip pat organizacijos, galinčios jums padėti įvairiais klausimais po nusikaltimo padarymo – tai Kompensacijų nukentėjusiems nuo nusikaltimų institucija, jūsų vietos valdžios institucija, Nacionalinė sveikatos tarnyba ar „Jobcentre Plus”. Išsamesnių duomenų apie šias organizacijas galite gauti vienoje iš baudžiamosios teisenos įstaigų ar Škotijos paramos aukoms organizacijoje.

Esant prašymui galima gauti daugiau šio dokumento egzempliorių garso ir spausdintiniu formatu bei bendrijos kalbomis. Telefonas pasiteiravimui : 0131 244 2213.

© autorių teisės priklauso valstybei, 2005 m.

ISBN 0-7559-4225-6

Šį dokumentą taip pat galima rasti Škotijos vykdomosios valdžios institucijos tinklavietėje:

www.scotland.gov.uk

Daugiau informacijos nusikaltimų aukoms tinklavietėje:

www.scottishvictimsofcrime.co.uk

„Astron“ B36027 02/05 (Lithuanian)

Daugiau egzempliorių galima gauti:

„Blackwell’s Bookshop“

53 South Bridge

Edinburgas

EH1 1YS

Užsakymams telefonu ir pasiteiravimui:

0131 622 8283 arba 0131 622 8258

Užsakymai faksu:

0131 557 8149

Užsakymai el. paštu:

business.edinburgh@blackwell.co.uk

Šis dokumentas yra tikra originalo kopija

www.scotland.gov.uk